

LA EPISTOLA A LOS HEBREOS YA'A KUU CARTA KUA'AN NUU ÑAYIVI HEBREO

Ja ní ka'an Dios jíin yú'u Sé'e-ya

¹ Tini jínu te tini modo ni ka'an Dios jíin ndíyi táa-yo ondé aná'an, ni ka'an-ya jíin yú'u cháa ni kajani tu'un-ya. ² Te vina kúu kiví sándi'í-na. Te ni ka'an-ya jíin-yó jíin yú'u Sé'e-ya. Te nuu Sé'e-ya-ún ni ja'a ndi'í-ya táká ndatíñu. Te suni jíin Sé'e-ya-ún ni sá'a-ya ñuyívi. ³ Te ndí ncháa Se'e-ya-ún nátu'un ndí ncháa máa-yá. Te in núu-ni káa-i nátu'un káa máa-yá. Te tin-i taká ndatíñu jíin fuerza tu'un ká'an-i. Te ni nasándoo-i yóo taká kuachi-yó. Yúan-na te ni nungoo-i ichi ndává'a máa I'a ñá'nu onde andívi. ⁴ Te ñá'nu xaan-gá ni nduu Se'e-ya-ún vásá táká ndajá'a-yá, chi kánúu-gá sí'ví-i vásá sí'ví táká ndajá'a.

Ñá'nu-ga Se'e-ya vásá ndajá'a andívi

⁵ Xí ndé jíin ndajá'a ní ka'an Dios sa: Róo kúu Se'e-ri, te ruu kúu Táa-ro vina, ni kachi-ya náun. Xí, ruu kuu táa-i, te máa-i kuu se'e-ri, ni kachi-ya náun. ⁶ Te suni ká'an-ya tú'un yá'a kiví ja ndí Se'e núu-yá ini ñuyívi: Taká ndajá'a Dios ná chíñú'ún-yá-i. ⁷ Te tu'un ndajá'a-yá ká'an ndija-ya: Nátu'un kée tachi súan jíka ndajá'a-yá sá'a-ya, te máa ja kajatíñu nuu-yá ndúu yáa ñú'un sá'a-ya, áchi-ya. ⁸ Ko tu'un yá'a ká'an Dios jíin Sé'e-ya:

Máá-ró kúu Dios, te mesa tá'ú-ró tíñu koo ní káni ní kúia, te bastón ndaa kúu bastón tíñ-ró tá'ú-ró tíñu iní ñuu-ro. ⁹ Kúsi iní-ro jíin tíñu va'a te jito u'u-ro tíñu káñáá. Ja yúan I'a, kúu Dios máá-ró, ni ji'i-gá-ya róó jíin aceite ja kúsi iní-ro sá'a vásá táká-ga tá'an-ró, áchí Dios jíin Sé'e-ya. ¹⁰ Te suni ká'añ-ya: Máá-ró kúu Jito'o, te onde xnáñúú ní sá'a-ró ñúyivi. Te andívi chí tíñu ni sá'a nda'a-ro kúu. ¹¹ Tíñu ni sá'a-ró-ún, chí naa, ko máá-ró, chí ío-ro ní káni. Te taká ndatíñu ni sá'a-ró-ún, chí kutú'ú nátu'un in sa'ma, ¹² te nátu'un in tikachí súan natuu-ro te nasama jíná'an, ko máá-ró, ma násama kuti-ro, te kúia-ro ma ndíi kuti, áchí Dios jíin Sé'e-ya. ¹³ Xí ndé jíin ndájá'a ní ka'an Dios sa: Jungo-ro íchi ndává'a-ri nini ná chúkú-rí taká ñayivi kájito u'u róó, kuu-i teyu kuxndíi ja'a-ro, ni kachi-ya náún. ¹⁴ Á nasu ní xndéché-ya ndajá'a-yá te nátu'un mozo ni táji-yá kuangoyo náva'a kuatíñu nuu ñayivi ná ní'in tá'u-í kaku-i saa.

2

Tu'un kánúú já náma-ya yóó

¹ Jínu ñú'ún já chú'un va'a iní-yo taká tu'un ni kajini so'o-yó-ún núsáá, chí nú túu te sanaa te sía-yo tú'un-ún. ² Chí tu'un ni kaka'an ndajá'a-yá ni kendo ndaa. Te taká ñayivi ní'in iní jíin ñayivi tú ní kájandatu, vatu-ni ni ní'in-í ya'u-i. ³ Te yóó, ndasa kaku-yó nú sío-ni-yó koto-yó tú'un kánúú-ún ja náma-ya yóó núsáá. Chí xnáñúú-gá ni jani ndijin máá Jito'o-yo tú'un-ún. Yúan-na te chaa ni kajini so'o tu'un ni ka'an-ya, ni sákútu-dé tu'un-ún iní-yo. ⁴ Te Dios, ni chindéé ní chituu-ya-dé ja ní

kajani ndaa-de tu'un-ún, te ni kasá'a-de tuni jíin tíñu ñá'nu jíin síin síin tíñu ja nánaa iní-yo sá'a. Te ni ja'a-ya Espíritu Santo nuu ná ñn ná ñn-de ndasa ni jata'an iní máá-yá.

Ni jito nchaq Jesús tundó'o kii nuu máá-yó

⁵ Chi tú ní ja'a-ya tú'un tá'ú táká ndajá'a tíñu nuu ñáyivi ja cháa-ún ja kaka'an-yo tú'un-ún. ⁶ Ko ío ñn tutu nuu ká'an ndaa ñn chaá: Naja núku'un iní-ní ja kúu chaá, chi tú kaxáan-dé. Te naún kúu máá Sé'e chaá ja ndíto-ní-ya. ⁷ Ni nasásúchí núu-ní-ya vása táká ndajá'a. Yúan-na te ni sáñá'nu-ní-ya. Te ni kaka'an jíñú'ún ñáyivi jíin-yá ni sá'a-ní. Te ni jani-ní-ya tá'ú-yá tíñu nuu táká tíñu ni sá'a nda'a-ní. ⁸ Ni chúkú-ní taká ndatíñu chii ja'a-yá káandatu nuu-yá. Achí tutu. Chi taká ndatíñu káandatu nuu-yá, ni sá'a Dios. Te tú ni ñn ja tú jándatu nuu-yá ío. Ko té chá'an-ga kuni-yo já kuándatu taká ndatíñu nuu-yá. ⁹ Ko vina a kájiní-yo núu Jesús, I'a ni ndusúchí núu, vása táká ndajá'a. Te ni ndo'o-ya te ni ji'i-ya. Te ja yúan ní nduñá'nu-ya te ni kaka'an jíñú'ún-i jíin-yá. Te ja sikí tú'un luu ío iní Dios, te ni ji'i-ya já'a táká ñáyivi. ¹⁰ Te Dios, ni sá'a-ya táká ndatíñu, te tñn-ya táká ndatíñu, te ncháka-ya kuá'a sé'e kinglyo-i nuu ndíi ncháa. Ja yúan ní jo va'a ja ndó'o máá Jesús, I'a náma-ya-í, sá'a Dios, náva'a yija va'a Jesús jíin túndó'o-ún. ¹¹ Chi Jesús, máá I'a sándoo, jíin ñáyivi ní kandundoo, onde ñn-ni nuu Dios vaikoyo. Ja yúan tú kúka nuu Jesús skúnání-yá-i ñani-ya. ¹² Chi ni ka'an-ya: Kastu'ún-ná sí'v'í-ní nuu táká ñani-ná, te ma'ñú tíku'ni nakana jaa-ná níí, áchí-ya. ¹³ Te

suní ká'an-ya: Ruu kandíja-ri nuu-ya. Te inga jínu ká'an-ya: Yá'a ndé'é-ró kánchaa-ri jín táká se'e ni ja'a Dios nuu-ri, áchí-ya. ¹⁴ Te nátu'un ni kakaku taká se'e modo ñayivi, suni súan ni kaku máá Jesús, náva'a kuu kuu-ya te yuán xnáa-yá kui'na já tñn kue'e kuu-yo. ¹⁵ Te suni náva'a kuu nama-ya taká ñayivi kájatíñu sáni níí vida-i nuu kuí'na, kuachi ja ní kayu'ú-i kuu-i. ¹⁶ Chi tú ní tñn-ya ndá'a máá ndájá'a, chi sua ni tñn ndija-ya ndá'a taká tata Abraham. ¹⁷ Te yuán níni ní nasama-ya nátu'un kándaa taká ñani-ya, náva'a kuu-ya ñn sutu ñá'nu ja kúndá'ú iní-ya yóó, te skíkuu-ya taká tiñu kuní Dios, náva'a kuanchaa-ya taká kuachi ñayivi. ¹⁸ Chi ni ndo'o máa-yá ja ní jito nchaa tá'an yuán jín-ya. Te ja yuán kúu chindéé chítuu-ya ñayivi nú jito nchaa tá'an-ún jín-i.

3

Ñá'nu-ga Jesús vásá Moisés

¹ Nánj mánj, ká'io ndoo-ró. Ja yuán ní kana ká'nu-ni-ya xiní-ro jín máa-ri ja nó'on-yo ándíví. Ná ndé'é-ró ndasa ni sá'a Jesús, I'a kúu apóstol, I'a kúu sutu ñá'nu, ja kákandíja-yó-yá. ² Chi ni skíkuu va'a-ya jín Dios, I'a ni chaa tiñu siki-yá, nátu'un ni skíkuu va'a Moisés jín vé'e-ya. ³ Ko Jesús, ví'í-gá ni nduñá'nu-ya vásá Moisés, nátu'un chaa jáni ve'e, ví'í-gá kuñá'nu-de vásá vé'e-ún. ⁴ Chi taká ve'e, kúva'a sá'a chaa. Ko I'a sá'a taká ndatíñu kúu máá Dios. ⁵ Chi Moisés, nátu'un mozo ni skíkuu ndija-de jín vé'e Dios. Te ni ka'an ndaa-de taká tu'un ja kuní-ya já kué-e-ga ka'an-de. ⁶ Ko ni skíkuu Cristo

nátu'un ñn se'e jíín vé'e Dios. Te ve'e-ún kákuu yóó, nú kuiñi ñi'in-yó te kákusi iní-yo jíín tú'un káñukuu iní-yo onde kivi ndi'i-na.

Tu'un ndetatú-yo

⁷ Ja yúan ní kuu nátu'un ká'an Espíritu Santo: Vina te ná kúni ná'in-ró tú'un ká'an-ya, ⁸ te ma ndúndava iní añú-ro, nátu'un ñi kasáni'in iní-ro kivi ní jito ncha-rí róó onde nuu ñú'un té'é. ⁹ Te yúan ñi kajito ncha ndiyi táa-ro rúu. Te ñi kajini-de tiñu ñi sá'a-rí jíín-de uu xiko kuia. ¹⁰ Ja yúan ní kití iní-rí nuu ñáyivi-ún. Te ñi ka'an-rí: Nene kásana-i iní añú-i, te tú ní kájini-i ichi-rí. ¹¹ Yuán ní kití iní-rí, te ñi ka'an ñi'in-rí ja má kivi koyo kuti-í nuu ndetatú-rí, áchí-ya. ¹² Náni, núsáa te koto va'a-ró máa-ró jíná'an-ró, nává'a ma koo ni ñn-ró jíín añú ñáa ja tú kándija kuti, te kuxio-ró núu Dios, I'a chakú sá'a. ¹³ Te ndita'an kivi ná ká'an nda'ú-ro jíín tá'an-ró, nini káka'an-yo ja vina kuu vina, nává'a ma sáni'in iní ni ñn-ró sá'a kuachi jíín tú'un xnda'ú. ¹⁴ Te nú kuiñi ñi'in-yó jíín tú'un ñi keja'á-yó jíín onde kivi ndi'i-na, yúan-na te ñn-na kákuu-yó jíín Cristo. ¹⁵ Chi súan ká'an: Vina te ná kúni ná'in-ró tú'un ká'an-ya, te ma ndúndava iní añú-ro, nátu'un ñi kasáni'in iní ndiyi táa-ro sáa. ¹⁶ Chi ñáyivi ní kenda koyo jíín Moisés iní ñuu Egipto, ñi kajini so'o-i tu'un ñi ka'an-ya, te ñi kasáni'in iní-i, vaša tú ndi'i-i. ¹⁷ Te ndé nuu ní kití iní-ya uu xiko kuia-ún núsáa. Á nasu núu ñáyivi ní kasá'a kuachi-ún náún. Te ñi kanaa máa-i onde nuu ñú'un té'é. ¹⁸ Te ndé jíín ní ka'an téyí-yá ja má kivi koyo kuti-í nuu ndetatú-ya. Á nasu jíín ñáyivi tú ní kajandatu

nuu-yá-ún náún. ¹⁹ Te kájiní-yo já tú ní kúu kivi koyo kuti-í, kuachi ja tú ní kákandíja-i.

4

¹ Ná yú'ú-yo núsáá, chi vasa ío ná'in-ga tu'un ni keyu'u-yá ja kivi koyo-yó ndetatú-yo jín-yá, ko sanaa te in-ró ma kundée-ró ní'in-ro tú'un-ún. ² Chi suni ni kajini so'o-yó tú'un va'a-ya, natu'un máá ñáyivi-ún. Ko tú ní ní'in tíñu tu'un ni kajini so'o máá-i, kuachi ja tú ní kákandíja-i. ³ Ko yóó, ja kákandíja-yó, kivi koyo-yó nuu ndetatú-ya, natu'un ni ka'an-ya: Ni ka'an téyí-rí kivi ní kití iní-ri, ma kivi koyo kuti-í nuu ndetatú-ri, áchí-ya, vasa a ni jinu ndi'i tíñu ni sá'a-ya ondé kivi ní jukuiñi ñuyívi. ⁴ Chi ío in tutu nuu yóso tú'un ni ka'an-ya sikí kivi usiá: Ni ndi'i ni sá'a Dios taká tíñu-ya, te ni ndetatú-ya kivi usiá, áchí. ⁵ Te ingá tu'un ká'an yá'a: Ma ndivi koyo kuti-í nuu ndetatú-ri, áchí. ⁶ Te ñayívi ní kajini so'o tu'un-ya xná'an-ga, tú ní kivi koyo-i, kuachi ja tú ní kájandatu-i nuu-yá. Ko kivi ná'in yakú ñayívi. ⁷ Te ja yúan ní jani tuku-ya ingá kivi. Chi ni kuu kua'a tiempo te jín yú'u David ni ka'an-ya já vína kúu kivi-ún, natu'un a ni ka'an-ri ndivi'a: Vina te ná kúni ná'in-ró tú'un ká'an-ya, te ma ndúndava iní añú-ro, áchí. ⁸ Chi nú ní já'a Josué in nuu ndetatú-i jíná'an-i, yúan-na te ma ká'an-ga Dios sikí ingá kivi cháa núú. ⁹ Ja yúan kéndoo ná'in in nuu ndetatú ñayívi Dios. ¹⁰ Chi cháa kivi nuu ndetatú-ya, ndetatú-de taká tíñu sá'a-de, natu'un ndetatú máá Dios taká tíñu ni sá'a-ya. ¹¹ Ná ndúkú ndée-yó kivi-yó nuu ndetatú-ya yúan núsáá,

náva'a tú jungava ni ñn-yó, nátu'un máá-i, ja tú ní kájandatu-i sáá. ¹² Chi tu'un Dios, tu'un chakú, tu'un ni'in kúu, te xaan-gá vásá machete uu yu'u. Te kúndéé káan onde kúsín iní jín añú-yo, te suni sásín onde nuu káñutá'an yiki jín méke, te nándúkú víi ndasa jáni iní-yo jín ndása cháa iní añú-yo sá'a-yó. ¹³ Te tú ni ñn ndatíñu yísa'í nuu-yá. Chi taká-ni núña siki, te ká'in ndijin nuu I'a naki'in cuenta.

Jesús kúu sutu ñá'nu-ga ká'an-ya já'a-yo

¹⁴ Núsáá te káñava'a-yó ñn sutu ñá'nu. Máá Jesús Se'e Dios kúu-ya já ní ndivi-ya ándiví. Já yúan ná kuíñi ni'in-yó jín tú'un káka'an-yo. ¹⁵ Chi tú káñava'a-yó ñn sutu ñá'nu ja má kúu ta'u'u iní-ya yóo siki já vítá iní-yo, chi sua ñn núú-ni ni jito ncha-i-ya nátu'un yóo, ko tú kuáchi ní sá'a-ya. ¹⁶ Núsáá te ná chúndéé iní-yo jáa-yo núu mesa-ya, nuu kúndá'ú iní-ya yóo, náva'a sá'a-ya túká'nu iní nuu kuáchi-yó, te ni'in-yo tú'un luu ío iní-ya hora ja kánandi'i-yó-ún.

5

¹ Chi taká sutu ñá'nu ja ní kaji-ya má'ñú ñáyivi, ni jani-ya sutú-ún ja ká'an-de ja'a ñáyivi núu Dios, te soko-dé ndatíñu te ka'ni-dé kiti núu-yá ja siki kuáchi-i. ² Te sutu-ún, kuu ká'an vítá-de jín ñáyivi tú tu'a jín ñáyivi kájika sana, chi suni máá-de, vítá xaan iní-de. ³ Te ja yúan jínu ñú'ún já súni ka'ni-dé kiti núu-yá ja siki kuáchi máá-de, nasu máá ñn ja siki kuáchi ñáyivi. ⁴ Te ni ñn cha, ma kúu sáñá'nu-de máá-de ja kúu-de sutu, chi

sua Dios kúu I'a kaji cháa-ún, nátu'un nì kaji-ya Aarón. ⁵ Suni súan Cristo, tú ní sáñá'nu-ya máá-yá ja ní nduu-ya sutú ñá'nu, chì sua máá Dios, nì jani-ya I'a-ún, te nì ka'an-ya tú'un yá'a jíin-yá: Róo kúu Se'e-ri, te ruu kúu Táa-ro vína, áchí-ya. ⁶ Te suni ká'an-ga Dios inga tu'un: Ní káni kúu-ró sutú cuenta Melquisedec. ⁷ Te Cristo, nini chakú-ya ñúyivi yá'a, onde jíin ndúcha núu-ya nì nde'e kó'ó-yá ja ní jikan ta'u-yá. Te nì ka'an nda'ú-ya jíin máá Dios, I'a kuu nama-ya náva'a ma kúu-ya núú. Te ja súan nì chiñú'ún-yá Dios, te nì jini so'o Dios. ⁸ Te vasa Se'e Dios kúu-ya, ko jíin túndó'o nì kii sikì-yá nì kutu'a-ya ndasa kuandatu-ya. ⁹ Te nuu ní yija va'a-ya, te nì nduu-ya I'a nama taká ñayivi káandatu nuu-yá, te kuchaku-i ní káni. ¹⁰ Te nì cháa Dios tiñu sikì-yá ja ní nduu-ya sutú ñá'nu cuenta Melquisedec. ¹¹ Te ío kua'a tú'un ndatu'ún-yó sikì-yá. Ko yíi kaa ja káni kájí-rí tu'un nuu-ro, kuachi ja kókon so'o-ró. ¹² Vina ní kákuu-ró maestro núú, chì ío kua'a tiempo kákandíja-ró, ko jíinu ñú'ún já ingá jíinu stá'an in cháa nuu-ro ndasa kájá'á tú'un Dios. Núsáa te kájinu ñú'ún-ró leche, nasu ndéyu ndáva. ¹³ Chì nú máá-ni leche káji'i-i, tú káju'ún va'a in-i jíin tú'un ndaa, kuachi ja súchí yíkín kákuu-i. ¹⁴ Ko ndeyu ndáva kúu ja kée ñáyivi ní kayija, chì a nì kakutu'a-i te kájiní va'a-i ndéja kúu ja vá'a ja ú'u.

6

Ná kúxnúú-yó te ná kuñi nì'in-yó

¹ Núsáá te ná skéndoo-yó tú'un núú Cristo, te ná kánduu-yo náva'a yija va'a-ga iní-yo. Te ma náki'in jáá tuku-yó ondé ja'a ja nákani iní-yo ndasa ni kasá'a-yó tíñu ñáá, ndasa ni kandíja-yó núú Dios, ² jíín tú'un jánducha, jíín tú'un xndée-yó ndá'a-yo xiní ñáyivi, jíín tú'un ja náchaku-i ma'ñú ndíyi, xí jíín tú'un ja tá'nu ndatu-i ní káni. ³ Te tíñu yá'a sá'a ndija-yó te nú ná kuá'a máá Dios tu'un. ⁴ Chí nú ío ñáyivi já á ni kajúku'un iní-i ñn jínu, te nú ni kata'ni-i ta'u ándívi, te nú suni ni kani'in-í tá'an-i Espíritu Santo, ⁵ te nú suni súan ni kata'ni-i tu'un va'a Dios jíín táká fuerza kuaa chaá, ⁶ yúan-na te nú ndu'ichí iní-i-ya, te ma kúu kuti ndéjá'á jáá-i ja nákani iní-i sá'a-yó, chí sua kája'ni túku-i Se'e Dios jiká cruz, te kája'a-i tuká nuu-yá nú súan. ⁷ Chí nú kua'a jínu kúun sau núú ñn ñu'un te ndí'i-ni-cha jí'i, te já'a yua kuationu máá cháa kájitu-ún, yúan-na te kúsi iní Dios jíín ñú'un-ún. ⁸ Ko nú máni iñu jíín ncháa kána nuu ñú'un-ún, yúan-na te jita iñ ñú'un-ún. Te yachí naa, chí kiti iní jito'o jíín, te ñn kiví te kayu. ⁹ Ko ja sikí róó jíná'an-ró, ñáni máni, vasa káka'an-ri tu'un yá'a, ko káñukuu iní-ri ja ná sá'a-ga-ro tíñu va'a ja kánúú sá'a chaá a ni kaku. ¹⁰ Chí nasu I'a ñáá kúu Dios ja náa iní-ya tíñu kásá'a-ró, chí ja sikí sí'ví-yá te ni kakundá'ú iní-ro táká ñáyivi ndóo, te suni kákuu-ró jíín ondé vina. ¹¹ Te kákuni-ri ja ná ñn ná ñn-ró ná kúkuu-ró jíín súni tíñu-ún onde kiví ndí'i, náva'a skíkuu va'a-ró ndasa kuní tu'un káñukuu iní-ro. ¹² Te ma kóo uun iní-ro jíná'an-ró, chí sua ná ndáku-ró ñáyivi já ní'in-í tu'un ni keyu'u-yá,

sá'a tu'un kákandíja-i jíin já ká'io paciencia iní-i. ¹³ Chi kivi ní keyu'u Dios nuu Abraham, ni ka'an téyí-yá jíto jíin núu máá-yá, chi tú ní kúu ka'an téyí-yá ja ingá i'a kúñá'nu-ga kuu testigo-ya. ¹⁴ Te ni ka'an-ya: Jandaa ja chindéé chítuu ndija-ri róó, te ndea xaan-ro sá'a-ri, áchí-ya. ¹⁵ Te ja yúan súan jíin paciencia ni jandéé iní Abraham, ni ndatu-de, te vása ní ni'in-dé tu'un ni keyu'u-ya. ¹⁶ Chi taká chaa, kaka'an téyí-de nuu in ja kúñá'nu-ga vása máá-de, te jíin tú'un téyí-ún kúndaa ij iní-de siki tú'un kástátá'an-de. ¹⁷ Te kuní Dios stá'an ndijin-ya núu ñáyivi xíin tá'u, ja má nátu'u kuti iní-ya tú'un ni keyu'u-ya nuu-í. Te ja yúan ní ka'an téyí-yá, ¹⁸ náva'a yóó, ja ní kanatu'ma-yó-yá, ná ndúndéé xaan iní-yo, te kundikin-yo tú'un káñukuu iní-yo, chi jíin úu tu'un yúan ma kúu kuti xndá'ú Dios, ja nátu'u iní-ya. ¹⁹ Káñukuu iní-yo tú'un-ya-ún, te ja yúan kéndoo ni'in kéndoo kútu añú-yo, te yúan sá'a ja nátu'un kivi-yó iní cuarto ij xaan íchi yatá sá'ma ndíta kaa. ²⁰ Te iní yúan ni kivi Jesús xna'an-ga vása máá-yó. Te ní káni ní nduu-ya in sutu ñá'nu cuenta Melquisedec.

7

Cuenta Melquisedec

¹ Chi chaa Melquisedec, rey ñuu Salem jíin sutú nuu máá Dios ñá'nu, ni kuu-de. Te ni kenda-de ni janata'an-de Abraham kivi ní naxió káva chaa-ún ja ní jaka'ni-dé kua'a rey. Te ni jikan ta'u-dé ja'a Abraham. ² Te suni ni ja'a Abraham in siki uxí ja taká ndatíñu nuu-dé. Te sí'ví núú-de kúu Melquisedec, ja kuní ka'an: Rey sá'a tiñu ndaa.

Yúan-na te suni nání-de rey Salem, ja kuní ka'an; Rey ndíso tu'un vindáa vinené. ³ Tú táa-de, tú náa-de, ni tata-de. Te suni tú kivi ní kaku-de, ni tú kivi kúu-de, chi ni nduu-de nátu'un máa Sé'e Dios. Chi chaa-ún, ñin sutu ní káni kúu-de. ⁴ Nde'é ndasa ni kuñá'nu-de, chí tatá ñúu-yo Abraham, sikí táká ndatíñu ni janchaa-de nuu rey, ni ja'a-de ñin sikí uxí nuu cháa-ún. ⁵ Te chaa kákuu se'e Leví ja kákuu sutu, ni ta'u tíñu nuu-dé ja kí'in-de ñin ja sikí uxí nuu ñáyivi nátu'un ká'an ley. Te kí'in-de nuu ñaní-de vasa suni chíi Abraham ni kenda koyo-de. ⁶ Te Melquisedec, vasa tú ní kenda tata-de chíi ñáyivi-ún, ko ni kí'in-de ñin ja sikí uxí nuu Abraham, te ni jikan ta'u-dé ja'a Abraham, chaa xín tú'un ni keyu'u-yá. ⁷ Te a kájiní va'a-yó já jikán ta'u cháa ñá'nu-ga ja'a cháa lúli. ⁸ Te ichi yá'a, ñin ja sikí uxí káki'in ndija chaa ja jí'i níni. Ko chaa yúan, suni ni kí'in-de, te kájani ndaa-i tu'un-de ja chakú-de. ⁹ Te Leví, chaa ni kí'in ñin ja sikí uxí nuu ñáyivi, suni nátu'un jíin Abraham ni ja'a-de ñin ja sikí uxí nuu Melquisedec, ¹⁰ chí ñú'un-ga Leví chíi Abraham, tatá ñúu súká-de, kivi ní naketá'an chaa-ún jíin Melquisedec.

Ja ní naa táninu sutu aná'an

¹¹ Sutú ni kekoyo chíi tata Leví kákuu ja ní kaja'a ley nuu ñáyivi ondé sáa. Te nú ní káyija va'a-i sá'a máa-de núu, te naún níni júkuiñi inga sutu cuenta Melquisedec, ja násu cuenta Aarón kúu núsáa. ¹² Chí nú ni nasama taká sutu, yúan-na te jínu ñú'un násama ley. ¹³ Tu'un máa Jesús ká'an-yo, te chíi inga tata ni kaku-ya. Te ni ñin tá'an-ya, tú

ní játíñu kuti núu altar. ¹⁴ Chì a kájini ndaa-yo já chíi tata Judá ñi kaku máá Jító'o-yo. Te cuenta tata yúan, tú naún tu'un ní ká'an Moisés ja kúndiso-i tíñu sutu. ¹⁵ Te ndijin-ga kúu tu'un yá'a, chi ñi nukuiñi inga sutu cuenta Melquisedec. ¹⁶ Te I'a-ún, ñi nukuiñi-ya kúu-ya sutú, ko nasu já ní kaku-ya chíi tata sutu nátu'un ká'an ley, chi sua sikì já ndiso-ya fuerza ja má kúu kuti-yá. ¹⁷ Chì súan yóso ndáa tu'un máa-yá: Máa-ró kúu ñin sutu ñí káni, cuenta Melquisedec, áchí. ¹⁸ Te tíñu ñi ta'u núu-yo xná'an-ga, ñi jasú ndija-ya, kuachi ja vítá máá, jíin já tú ní'in tíñu, ¹⁹ chí ley, tú ní síyja kuti ní ñin. Yuán-na te ñi ni'in-yo ñin tu'un va'a-ga ja káñukuu ini-yo jíin, te jíin tú'un yúan kandita-yó núu Dios. ²⁰ Te súan ñi ka'an téyíi-yá kivi ní kenda máá. ²¹ Chì sava-ga cha-a-ún ñi kani'in-dé tíñu sutu, ko tú ní kúu jíin tú'un téyíi. Ko jíin Jesús, chi ñi ka'an téyíi Dios súan: Ñi ka'an téyíi máá Tatá Dios te ma nátu'u ini-ya, máa-ró kúu ñin sutu ñí káni cuenta Melquisedec, áchí-ya. ²² Te jíin Jesús ñi kukútu contrato va'a-ga, nátu'un ñi ka'an Dios yuán. ²³ Te sava-ga sutu-ún tú ní kúu kuatíñu-de ñí káni, chí káji'i káji'i-ni-de núu, te ja yúan ní ka'io kua'a-dé. ²⁴ Ko I'a yá'a kúu-ya sutú ja tú sama kuti-yá, chí chakú-ya ñí káni. ²⁵ Ja yúan súni kúu nama-ya táká ñayivi ñí káni-ní nú kándita-i nuu Dios jíin-yá, chí ñí káni chakú-ya náva'a ka'an-ya já'a-í jíná'an-i. ²⁶ Chi ñi kajinu ñú'ún-yó ñin sutu ñá'nu nátu'un máa-yá. Chì sutu ii kúu-ya, túu kuachi-ya, ío ndoo-ya, te sñn kúu-ya núu ñáyivi kásá'a kuachi, te ñá'nu luu xaan-gá ñi nduu-ya

vásá andíví. ²⁷ Te tú níni já ndíta'an kivi sokó-yá kiti já sikí kuáchi máá-yá xna'an-ga, te vásá sikí kuáchi ñayivi, nátu'un nī kasá'a sutu ñá'nu onde sáá, chí ñn jínu-ni nī sá'a-ya súan ja ní soko-yá máá-yá. ²⁸ Chí máá ley, jáni cháa vitá inī kákuu-de sutu ñá'nu. Ko tu'un nī ka'an téyí Dios, nī cháa kuee-ga vásá ley. Te jíin tú'un-ún nī jani Dios máá Sé'e-ya. Te I'a-ún, nī yija va'a-ya já kúu ní káni.

8

Īn sutu ñá'nu inī andíví

¹ Núsáá te tu'un kánúú-ga nuu táká tu'un káka'an-yo-ún kúu tu'un yá'a: Káñava'a-yó ñn sutu ñá'nu súan, te kánchaa-ya íchi lado vá'a mesa nuu tá'ú tíñu Dios ñá'nu inī andíví. ² Te játíñu-ya iní cuarto ii, jíin iní ve'e ñii íi ndíja ja ní jani máá Tatá Dios, nasu cháa ní jáni-ún. ³ Te taká sutu ñá'nu, ká'jin-de ja kásoko-dé ndatíñu jíin kiti núu Dios. Ja yúán súni súan jínu ñú'ún já kóo ja sokó I'a sutu yá'a nuu Dios. ⁴ Ko nú kándeeyá iní ñuyívi, ma kúu kuti-yá sutu núú, chí a ká'io sutu ja kásoko ndatíñu nuu Dios nátu'un ká'an ley. ⁵ Chí tiñu kásá'a-de, máni ñn copia ñn muestra tiñu andíví kúu, nátu'un nī ka'an Dios jíin Moisés kivi ní kejá'a-de sá'a-de ve'e ñii íi: Nde'é vá'a-ró, te sá'a-ró táká ndatíñu nátu'un káa muestra nī jini-ro já ní stá'an-ri nuu-ro onde yuku-ún, áchí Dios jíin-de. ⁶ Te contrato jáá kúu ja vá'a-ga nasu já tu'ú, chí ndiso tu'un ja ní kaa-ga nī keyu'u Dios. Te nátu'un va'a-ga ku'a ja jáá-ún, suni súan ku'a kúu vina ja vá'a-ga tiñu ndiso Cristo, ja kúu-ya yú'u núu máá contrato jáá. ⁷ Chí

nú ní kée va'a va'a contrato xnáñúú, te tú nini kóo inga contrato uu núú. ⁸ Suni n̄i jini Dios ja tú ní kée va'a va'a tu'un-ún, te n̄i ka'an-ya: Chaā ñ̄n̄i kivī ja násá'a-r̄i ñ̄n̄i contrato jáá jín̄i ñ̄ayivī Israel jín̄i ñ̄ayivī Judá, áchí máá Tatá Dios. ⁹ Ko nasu n̄atu'un contrato n̄i sá'a-r̄i jín̄i ndíyi táa-i, kivī ní t̄in-r̄i nda'a-dé ja ní kiñi'in-r̄i-de in̄i ñ̄uu Egipto. Chi kuachi máa-de kúu ja tú ní ká'jin̄i n̄i'in-de sikī contrato-r̄i. Ja yúan tú ní játú'ún-r̄i ja ká'an-de, áchí máá Tatá Dios. ¹⁰ Te ya'a kúu máá contrato nasá'a-r̄i jín̄i ñ̄ayivī Israel onde ná ja'a taká kivī-ún. Chu'un-r̄i ley máa-rí xini-í, te suni chaa-r̄i ley-ún in̄i añú-i. Te kuu-r̄i Dios máa-i. Te máa-i jíná'an-i kuu-i ñ̄ayivī máa-rí. Achí máá Tatá Dios. ¹¹ Te tú nini kástu'ún ná ñ̄n̄i ná ñ̄n̄i-nu tá'an-i, nuu ñ̄an̄i-i: Ná kuni-ro núu máá Tatá Dios. Chi taká-i kuni-ruu, onde ñ̄ayivī lúli-ga te onde ñ̄ayivī ñ̄á'nu-ga. ¹² Chi kundá'ú in̄i-r̄i-i vaša tiñu ñ̄áá n̄i kasá'a-i, te ni ma kúná'án kúti-gá-r̄i kuachi n̄i kasá'a-i, áchí máá Tatá Dios. ¹³ Te ja súan ká'an-ya tú'un contrato jáá-ún, te sá'a-ya cuenta ja á kuajita ja xnáñúú. Te ja á kuajita te a kuakutú'ú, a yani naa íi.

9

Ja ní'in tíñu ñ̄ñi-yá jín̄i contrato jáá

¹ Ko contrato xnáñúú suni n̄i tá'ú tíñu ndasa chiñú'ún-i-ya, te ndiso ñ̄n̄i cuarto īi in̄i ñ̄uyivī yá'a. ² Chi n̄i kajani-i ñ̄n̄i ve'e ñ̄ii. Te ichi fuera n̄i io ñ̄n̄i cuarto ja ní nání cuarto īi. Te in̄i yúan n̄i io candelero, jín̄i mesa, jín̄i státilá káxiukú ndijín̄i. ³ Te yata sá'ma úu ndíta kaa ichi in̄i ve'e īi, n̄i io inga cuarto, n̄i nání cuarto īi xáan. ⁴ Te in̄i yúan n̄i io

ñn ko'õ kúu oro, jíin janú tú'un contrato, ja ndasú oro ñíí tú'u siki. Te iní janu-ún kánde ñn tija'an oro ja ñú'un staa ándíví, jíin yúnu xí Aarón ja ní nana numa, jíin yúu tabla nuu yóso tú'un contrato. ⁵ Te siki janú-ún ká'íin figura querubín luu, kásá'a-i kati, kájasu-i siki tapa janu-ún nuu ñú'un yúyú ñíí. Ko siki táká tu'un yúan, tú núña-yó vína ja ká'an kájí-yó. ⁶ Te nuu ní jínu tu'a taká tiñu yá'a, te núu-ni núu-ni kivi koyo sutu iní cuarto ñn, kásá'a-de tiñu cuenta sutu. ⁷ Ko iní cuarto uu-ún, chí máá ñn-ni sutu ñá'nu-ga kúu kivi-de, te suni máá tú'un-ni vuelta ja kuiá. Te tú kivi-de te nú túu ñíí já sokó-dé nuu Dios siki máá-de jíin siki já kásáña'mu ñayívi. ⁸ Te súan stá'an Espíritu Santo nuu-yo, já té nuña-ga ichi kivi koyo-yó iní cuarto ij ándíví, níni kándij ve'e ñíi ñn iní ñuyívi. ⁹ Te yuán kúu ñn tu'un siki tiempo vína, te jíin modo-ún kásoko-dé ndatíñu, te kája'mu-de kiti núu Dios. Ko vasa káchiñú'ún-i-ya súan, ma yíja va'a iní añú-i sá'a. ¹⁰ Chí máni ley yúkú kúu-ún, ndasa kee-yo, ndasa ko'o-yó, ndasa ndundoo-yó. Te ñi ndiso tíñu onde ñi chaá máá já vá'a-ga. Te ñi nasama. ¹¹ Ko ñi chaá Cristo, te sutu ñá'nu nuu táká tu'un va'a-ga-ún kúu-ya. Te ñi kivi-ya iní ve'e ij ándíví, ja tú ní kuva'a jíin ndá'a, ni nasu cuenta ñuyívi kúu, te kánúu-ga te va'a-ga kúu vásá já áva-ún. ¹² Ko nasu jíin ñíí ndíxí'ú, xí ñíí chélu, chí jíin ñíí máá-yá ñi kivi-ya iní cuarto ij ándíví ja ñn máá tú'un-ni jínu ja ñíí káni. Te ñi kundée-yá ñi nakuaan-ya yóó ja ñíí káni. ¹³ Chí onde sáa te ñíí xndiki jíin ñíí ndíxí'ú, jíin yáa núu

kayú chelu, n̄i joso yúyú-de siki ñáyivi chá'án, te n̄i kandundoo-i onde jín yiki kúñu-i, n̄i sá'a. Te nú súan ní'in tíñu niñi kiti-ún, ¹⁴ núsáa te naga n̄i kuu niñi Cristo ja má nákacha ini añú-ro núu tíñu ñáá kásá'a-ró, nává'a kuu kuatíñu-ró núu Dios, I'a chakú. Chi Cristo, tú chá'án kúti-yá, te n̄i soko-yá máa-yá nuu Dios, n̄i sá'a Espiritu ja ío ní káni. ¹⁵ Ja yúan kúu-ya yú'u núu siki ñin contrato jáá, nává'a ñáyivi jáá n̄i kana Dios xini-í, ni'in-í ta'u ja kéndoo ní káni nátu'un n̄i keyu'u-yá. Chi n̄i jii Jesús, te ja yúan ní janchaa-ya kuáchi n̄i kasá'a-i ná n̄i kaxiukú-i chii contrato xnáñúú. ¹⁶ Chi nuu ío ñin testamento, te kánúú ja kúu chaa n̄i sá'a contrato-ún. ¹⁷ Chi ñin testamento, onde nú kuu chaa n̄i sá'a, yúan-na te ni'in tíñu. Ko nú nini chakú chaa n̄i sá'a, tú ní'in tíñu kuti. ¹⁸ Ja yúan, vasa contrato xnáñúú, tú ní kúkútu, onde nú túu niñi. ¹⁹ Chi nú a n̄i ka'u ndi'i Moisés taká tu'un tá'ú tíñu yóso núu ley nuu ndívii ñáyivi, yúan-na te n̄i ki'in-de niñi chélu, jín niñi ndíxí'ú, jín ndúcha, jín íxi kuá'á, jín ñin yokón, te n̄i joso yúyú-de siki máa tutú-ún jín siki ndívii ñáyivi. ²⁰ Te ká'an-de: Ya'á kúu niñi cuenta contrato ja ní tá'ú tíñu Dios nuu-ro, áchi-de. ²¹ Suni súan jín niñi-ún n̄i joso yúyú-de máa vé'e ñii jín taká ko'o kájatíñu nuu káchiñú'ún-de-ún. ²² Te jandáa, ja á yani taká ndatíñu ndundoo jín niñi cuenta ley, chi nú tú kati niñi te ma koo kuti tóká'nu ini-ya núu kuáchi-i núu. ²³ Chi fuerza ja jín modo yúan n̄i ndundoo taká copia ndatíñu ío andíví, ko máa ndatíñu andíví-ún, nini ní soko ja vá'a-ga cuenta máa vásá yúan. ²⁴ Chi

tú ní kivi Cristo iní ñn cuarto ij já ní kuva'a nda'a, nátu'un ñn muestra ndija, chí sua iní máa ándívi ní ndivi-ya náva'a kundij-ya vína ka'an-ya já'a-yo ndé'é jíin núu Dios. ²⁵ Te nasu ní kivi-ya yúan ja núu-ni núu-ni soko-yá máa-yá, nátu'un kivi sutu ñá'nu ndita'an kuia iní cuarto ij jíin niñi tatú. ²⁶ Chí nú súan, te kánúú já ndó'o-ya kuá'a jínu onde kivi ní jukuiñi ñuyivi núú. Ko sasua, onde kivi jínu ñuyivi ni kenda ndijin-ya ñn máa tú'un-ni jínu ja ní káni, te ni soko-yá máa-yá náva'a kuanchaa-ya kuáchi. ²⁷ Te nátu'un ni kunda ja kúu taká chaa ñn jínu-ni, yúan-na te kivi koyo-de nuu sánda Dios tiñu-de. ²⁸ Suni súan Cristo, ni soko-yá máa-yá ñn máa tú'un-ni jínu náva'a kundiso-ya kuáchi kua'a ñayivi, yúan-na te kenda ndijin-ya vuelta uu, ko nasu já kuánchaa-ya kuáchi, chí sua ja náma-ya táka ñayivi káinda-tu-i-ya.

10

¹ Te máa ley, chí máni ñn kuanda'u kúu sikí taká ndatíñu va'a ja cháa kuee-ga. Ko nasu forma ndija máa ndatíñu-ún kúu. Te ja sikí kítí kája'ni-í-ún, núu-ni núu-ni kásoko-í ndita'an kuia. Te ni ma kúu kuti síyja ñayivi kuní jakoyo nuu-yá. ² Te nú kúu sá'a núú, te naja tú ní jukuiñi-i ja kásoko-í-ti núsáa. Chi ñayivi káchiñú'ún-ún, nú a ni kendoo ndoo ij-í ñn jínu-ni sá'a yúan núú, te ma kakán-ga añú-i kuáchi sikí-í núú. ³ Ko sikí já kásoko-í-ti-ún, te a jiní-yo já kánuku'un iní-i kuáchi-i ndita'an kuia. ⁴ Chí niñi xndiki, jíin niñi ndixí'ú, ma kúu kuti kuánchaa kuáchi. ⁵ Ja yúan kivi ní kii Cristo

iní ñuyívi, nī ka'an-ya jíin Dios: Ja kája'ni-í-ti jíin
 já kásoko-í ndatíñu nuu-ní, tú játa'an iní-ní, ko nī
 sátu'a-ní ñn yiki kúñu máá-ná. ⁶ Ja kája'mu-i-ti
 kásoko-í-ti núu-ní sikí já kúxio kuachi-i, tú ní kúsi
 iní-ní jíin, áchí-ya. ⁷ Yúan-na te nī ka'an-ná: Súan
 yóso tú'un-ná nuu tutú: Aí Tátá Dios, yá'a kándij-ná
 náva'a skíkuu-ná ja játa'an iní máá-ní, áchí-ya.
⁸ Súan ká'an tu'un vai ichi yatá: Ja kája'ni-í-ti
 jíin já kásoko-í ndatíñu nuu-ní, jíin já kája'mu-i-ti
 kásoko-í-ti núu-ní sikí já kúxio kuachi-i, tú játa'an
 iní-ní, ni tú kúsi iní-ní jíin, áchí-ya. Ndatíñu-ún
 kásoko-í nátu'un ká'an ley. ⁹ Yúan-na te nī ka'an-ya:
 Aí Tátá Dios, yá'a kándij-ná náva'a sá'a-ná tiñu
 játa'an iní máá-ní, áchí-ya. Ja súan nī ka'an-ya,
 te nī janchara-ya tú'un ñn náva'a nakani-ya tú'un
 uu-ún. ¹⁰ Te jíin tú'un nī jata'an iní máá Dios, te nī
 kandundoo-yó ní sá'a-ya sikí já ní soko Jesucristo
 yiki kúñu-ya, ko ñn máá tú'ún-ni jínu nī sá'a-ya súan
 ja ní káni. ¹¹ Núsáá te taká sutu, vasá kája'an-de
 ndita'an kiví kájatíñu-de, te kua'a jínu kásoko-dé
 suni suni-ni modo ja kája'ni-dé-ti, ko yúan ma
 kúu kuti kuánchara kuachi-i. ¹² Ko Cristo, ñn máá
 tú'ún-ni jínu nī soko-yá máá-yá ja sikí kuachi-yó
 onde ní káni, yúan-na te nī nungoo-ya íchi ndává'a
 Dios, ¹³ ndátu-ya tiempo onde ná kúxiukú ñayívi
 kájito u'u tá'an jíin-yá, kuu-i teyu kuxndíi ja'a-yá.
¹⁴ Chí jíin ñn máá tú'ún-ni jínu ja ní soko-yá máá-yá,
 te ní káni ní kayija ñayívi ndóo nī sá'a-ya. ¹⁵ Te
 máá Espíritu Santo kúu-ya testigo nuu-yo sikí tú'un
 yúan, chí xna'an-ga ká'an-ya: ¹⁶ Ya'á kúu máá
 contrato nasá'a-ri jíin-i jíná'an-i, onde ná ndíi taká

kiví yá'a. Te chu'un-ri ley-ri iní añú-i. Te suni chísó-rí tu'un-ri-ún iní xini-í jíná'an-i, áchí máá Tatá Dios. ¹⁷ Yúan-na te ká'an-ga-ya: Ma núku'un kuti-gá iní-ri kuáchi ni kasá'a-i jín tíñu chá'an ní kasá'a-i, áchí-ya. ¹⁸ Núsáá te nú a ni sá'a-ya tuká'nu iní-ya sikí táká-ún, tuká naún ío ja sokó-gá sikí kuáchi.

Ja núña ichi kivi-yó iní cuarto ij

¹⁹ Ja yúan, ñáni, a chúndéé iní-yo kivi-yó iní cuarto ij ándiví sá'a niñi máá Jesucristo. ²⁰ Chi ni juña-ya ñn ichi jáá chakú, náva'a kivi-yó ichi yatá máá sá'ma ndíta kaa, te yúan kuní ka'an ja máá yíki kúñu-ya kúu. ²¹ Te káñava'a-yó ñn sutu ñá'nu xaan ndíto ve'e Dios. ²² Núsáá te ná kándita-yó núu-yá, jín añú-yo já ío ndaa ja sikí tú'un kákandíja va'a-yó, jín añú ja ní ndundoo sikí táká tíñu jáni ñáá iní, chi ni joso yúyú-yá niñi-yá sikí, jín yíki kúñu-yó já ní nakacha-yó jín ndúcha ndóo. ²³ Ná kuíñi ni'in-yó jín tú'un ni kaka'an-yo kákandíja-yó te káñukuu iní-yo. Te mā káka yátá-yó núsáá, chi skíkuu va'a I'a ni keyu'u tú'un-ún. ²⁴ Ná ndé'é vá'a-yó ndasa skandá-yo tá'an-yó, ja ná kúndá'ú-ga iní-i tá'an-i, jín já ná sá'a-i taká tíñu va'a. ²⁵ Ná nátaska ná'in-yó, mā sía-yo nátu'un kásá'a sava-i, chi sua ná ká'an ndéé-yó jín tá'an-yó. Ko ná kuítú-gá iní-ro sá'a-ró, chi kájiní-ro já kuákuyani máá kivi-ún. ²⁶ Chi nú kusii iní-yo sá'a-yó kuáchi ja súan a ni jatá'ú-yó tú'un ndaa, tuká kéndoo kuti já kúu kuu-ga ja sikí kuáchi-ún. ²⁷ Chi sua ñn nuu yú'ú xaan-yo já ndón-da-ya sikí-yo ío, jín ñn nuu kánda yáá nú'un ío, náva'a kókó ñáyivi kájito u'u tá'an

jíin-yá. ²⁸ Ñayivi ní ské'ichi ley Moisés, jí'i ná'ín-i, tú naún tu'un kúndá'ú iní íó, te nú nī kaka'an ndaa uu xí uní testigo. ²⁹ Tava-ro cuenta núsáá, chí naga nī kuu ja má ndó'o xaan-gá ñayivi kuañú ja'a sikí Sé'e Dios jíin já jáni iní-i ja káchá'an niñí contrato, vasa jíin niñí-ún nī ndundoo-i, jíin já sákátá-i nuu máá Espíritu ndíso tu'un luu. ³⁰ A kájinī-yo núu I'a nī ka'an: Nani'in tá'an máá-rí jíin-i, máá-rí kua'a ya'u-i, áchí máá Tatá Dios. Te inga jínu ká'an: Máá Tatá Dios koto nchaa-ya ndasa kaa ñayivi máá-yá, áchí. ³¹ In tiñu yú'ú xaan-yo sá'a, kúu ja júngava in ñayivi iní nda'a Dios, I'a chakú. ³² Ko ná núku'un iní-ro sikí táká kivi ní kendo ichi yatá, chí nī nastúun-ya iní ja jiní tuní-ro. Yúan-na te nasaa ja sín sín tundó'o nī xndóna-i sikí-ro. ³³ Chí in modo nī kaka'an ndijin-i sikí-ro, te nī kaxndó'o ndijin-i róó. Te inga modo suni nī kanduu-ró tá'an ñayivi ní kando'o súan. ³⁴ Chí suni nī kundá'ú xaan iní-ro já kándeé vekaa. Te nī kakusi-ní iní-ro, vasa nī kasákuí'ná ñúkúún-i ndatíñu-ró, chí a kájinī-ro já ondé andíví káñava'a-ró in ta'u vá'a xaan-gá, te koo ní káni. ³⁵ Ma sía-ro modo ja káchundéé iní-ro, chí kua'a xáan tá'u ndíso tu'un-ún. ³⁶ Chí kánúú kóo paciencia iní-ro, náv'a a ni'in-ro já ní keyu'u-yá, ondē nú nī sá'a-ró tíñu játa'an iní Dios. ³⁷ Chí in núnúu-na te chaá máá I'a kii, te ma kúkuéé-ya, áchí. ³⁸ Ko máá ñayivi ndáa-rí, chí sikí já kákandíja-i te kuchaku-i. Ko nú nī jika yátá-i, ma kúsí iní ańú-rí sá'a-i, áchí-ya. ³⁹ Ko yóó, nasu tá'an ñayivi kásá'a súan kákuu-yó já kaka yátá-yó te xnáa-yo máá-yó, chí sua kákuu-yó tá'an ñayivi kákaku jíin tú'un kákandíja va'a-i.

11

Siki tú'un kándíja

¹ Te tú'un kándíja-yó kúu modo ja jiní-yo já ío seguro taká ndatíñu káñukuu iní-yo, chi yuán kúu tuni ja ío ndija taká ndatíñu ja tú jiní-yo núu. ² Chi ni kakandíja chaa aná'an, te ja yuán ní jatú'un-yá-de. ³ Kákandíja-yó, te yuán kájuku'un iní-yo já ní sáva'a Dios ñuyivi jíin tú'un ni ka'an-ni-ya. Te chii ndatíñu ja tú jiní-yo núu, ni kuva'a ndatíñu ja á jiní-yo núu. ⁴ Ni kandíja Abel, te yuán ní ja'mu-de ndatíñu ja vá'a-ga ni soko-dé nuu Dios vásá Caín. Súan ni kandíja-de, te ni jatú'un Dios ja ío ndaa-de, chi súan ni sá'a-ya já ní jatá'ú-yá ndatíñu ni soko-dé nuu-yá. Te vasa a ni jíi-de, ko ká'an-ni-de jíin tú'un ni kandíja-de. ⁵ Ni kandíja Enoc, te yuán ní naki'in-ya-dé kua'an-ya jíin-de, te tú ní jíi-de. Te tú ní ndénda kuti-dé ni kasá'a-i, chi ni naki'in Dios-de. Te onde ná té naki'in-ga-ya-dé, te ni jatú'un Dios-de ja ní kusii iní-ya ní sá'a-de. ⁶ Ko nú tú kándíja-yó, te ma kúsi iní Dios sá'a-yó, chi chaa kuni ja nuu Dios, kánúú kándíja-de ja ndíto chakú-ya jíin já kuá'a-ya yá'u nuu táká ñayivi kánandúkú-i-ya. ⁷ Ni kandíja Noé, te yuán ní ka'an ni'in Dios jíin-de siki sáva tiñu ja té kuni-ga-de nuu. Te ja ní chu'un iní-de, te yuán ní sáva'a-de in barco náva'a kaku-de onde jíin ní vé'e-de. Ja súan kándíja-de, te ni nakuxndíi-de siki ñuyivi. Te ni nduu-de in chaa ní'in tá'u siki já kéndoo ndaa-i ja kákandíja-i. ⁸ Ni kandíja Abraham, te yuán ní jandatu-de ni kenda-de kua'an-de kivi ní kana-ya xiní-dé, náva'a ja-de in lugar nuu kuá'a-ya núu-dé kuu ta'u-dé. Te ni kenda-de

kua'an-de, vasa tú jiní-de ndénu kí'in-de. ⁹ Ní kandíja-de, te yuán ní nchaa-de nátu'un chaa jíká núu ñú'un ní keyu'u-yá ja kuá'a-ya núu-dé. Yúan nì nchaa-de inì ve'e kuii jíin Isaac jíin Jacob, chí suni suchí ní'in tá'an ta'u núu ní keyu'u-yá-ún kákuu suchí-ún. ¹⁰ Chi nì ñukuu inì-de koo ñn ñuu jíin cimíento, ja máá Díos kúu I'a chutá'an-ya te sá'a-ya-ún. ¹¹ Suni nì kandíja máá Sara, te yuán ní ni'in-ña fuerza nì nuku'un se'e-ña, vasa ña'an numá nì kuu-ña. Te nì skáku-ña ñn se'e onde tiempo nì ja'a xaan kuiá-ña, chí nì kandíja-ña já skíkuu va'a máá Díos tu'un nì keyu'u-yá. ¹² Ja yúan súni súan nì kakaku kua'a-í nì sá'a ñn-ni chaa, vasa a nì yii xaan-dé. Ko tata-de nì ndea xaan, nátu'un tiñúú xíní andíví, jíin nátu'un ñití káa yu'u mar, ja má kúu ka'u-yó. ¹³ Nini kákandíja-de te nì kaji'í taká chaa-ún, vasa tú ní káni'in-dé ja ní keyu'u-yá. Ko nì kande'é jíká-ni-de nuu, te nì kaka'an-de sa'an kúta'u jíin. Te nì kaka'an ndaa-de ja cháa jíká, jíin cháa káxiukú núu-ni, kákuu-de. ¹⁴ Chi chaa kaka'an súan, a kástá'an ndijin-de ja kándúkú-de ñn ñuu máá-de ja kúxiukú máá-de. ¹⁵ Chí nú ní nákanì inì-de ñuu nuu ní kenda koyo-de-ún núú, ío modo ja náxío káva-de, nú ní kákuni-de núú. ¹⁶ Ko nì kakuni-de inga ñuu va'a xaan-gá ja ío onde andíví. Ja yúan tú kúka nuu Díos nuu-dé kunání-yá Díos máá-de, chí a nì sátu'a-ya ñn ñuu kuxiukú-de. ¹⁷ Nì kandíja Abraham, te yuán ní soko-dé Isaac kivi ní jito nchaa-ya-dé. Te máá tú'ún sé'e ñáva'a-de, te sikí súchí-ún nì ni'in-dé taká tu'un ja ní keyu'u-yá nuu-dé, ko nì ío tu'a-de soko-dé-i ja kúu-i, ¹⁸ vasa nì ka'an-ya tú'un-i jíin-de: Onde

chii Isaac te kana-ri tata-ro te súan kunání, áchí-ya.
 19 Chi ni tava máá-de cuenta ja á kuu naschakú
 Dios ñayivi má'ñú ndíyi. Te suni nátu'un jíin in
 tu'un yátá, te súan ni nani'in Abraham máá-i ni
 nachaku-i, nátu'un súan. 20 Ni kandíja Isaac, te
 yuán ní jikan ta'u-dé ja'a Jacob, jíin Esaú, siki táká
 tiñu chaá kuee-ga. 21 Ni kandíja Jacob, te yuán kivi
 já á yani kuu-de ni jikan ta'u-dé ja'a ndéndúú se'e
 yí José. Te ni chiñú'ún-de-ya vasa ndítuu-na-de
 xini vara tñn-de. 22 Ni kandíja José, te yuán kivi
 á kúyani kuu-de, te ni ka'an-de ja koo kivi ndénda
 ñayivi Israel, Te ni tá'ú-de tiñu nuu-í ndasa sá'a-i
 jíin yiki-dé. 23 Kivi ní kaku Moisés ni kakandíja
 táa-i náa-i, te yuán ní chisa'í-de-i uni yoo, chi ni
 kajini-de ja lúu kaa-i. Te tú ní káyu'ú-de acta ja ní
 sá'a rey. 24 Ni kandíja Moisés, onde kivi ní ja'nu-de.
 Yuán tuká ní já'a-de tu'un ja kúnání-de se'e sesíí
 Faraón. 25 Sua ni kuni-de ja koto-de tundó'o jíin
 ñayivi Dios, nasu já núnúu-ni kusii iní-de jíin tú'un
 sii iní ja ndiso kuachi. 26 Chi a ni tava-dé cuenta
 ja nú ka'an-i siki-dé ja siki Cristo, te kúká xáan-gá
 kuu-de sá'a, vasa já kúu taká yaka xu'ún ío ini ñuu
 Egipto, chi a ni nde'é-de ja kuá'a-ya yá'u-de. 27 Ni
 kandíja-de, te yuán ní kenda-de ñuu Egipto. Te
 tú ní yú'ú-de, vasa kití ini rey. Te ni kanda-de,
 chi ni sá'a-de cuenta ja á nde'é-de nuu máá I'a
 tú jini ndijin-yo núu. 28 Ni kandíja-de, te yuán
 ní ja'ni-dé lélú Pascua, te ni joso yúyú-de niñi-tí,
 nává'a nú vai ndajá'a ká'ni-yá taká se'e núú, te ma
 ké'é-yá-i jiná'an-i. 29 Ni kakandíja-de, te yuán ní
 kuu ni kaja'a-ni-de sava sava ma'ñú mar kuá'a,

nátu'un nuu ñú'un íchí-ni. Te súan kándúkú cháa ñuu Egipto sá'a-de jíin ndúcha-ún kákuñi-de núú, ko ñi kókó-ni-cha-dé. ³⁰ Ñi kākandíja-i, te yuán ní jungoyo corral nama yúu ñúu Jericó, onde ñi jinu ñi kajíkó ndúu-i ñuu-ún nuu usiá kiví. ³¹ Ñi kandíja Rahab, ña'an tiní iní, te yuán tú ní náa-ñá ñin jínu-ni jíin ñáyiví ní'in iní, chí sua ñi ka'an-ña tú'un ndéé iní jíin cháa ñi kajito yu'u, te ñi jatá'ú-ña-dé. ³² Naún ká'an-ga-ri núsáá. Chí tuká tiempo ja káni-ga-ri tu'un Gedeón, tu'un Barac, tu'un Sansón, tu'un Jefe, tu'un David, tu'un Samuel, jíin tú'un taká chaa ñi kajani tu'un Dios onde sáá. ³³ Ñi kākandíja-de, te yuán ní kākundéé-de ñi katíin-de so'o ñuu ná'nu, ñi kasá'a-de tiñu ndaa, ñi kani'in-dé tu'un ñi keyu'u-yá, ñi kajasu-de yu'u ndíka'a jíná'an-tí, ³⁴ ñi kanda'va-de ñu'un kayú yáá, ñi kakaku-de yu'u machete, ñi kanani'in iní-de ja ní kaku'u-de, bueno ñi'in ñi kanduu-de ñi sá'a-ya kiví ní kajatá'an-de nuu guerra, te ñi kaskúnu-de soldado inga ñuu jíká já kajatá'an jíin-de-ún kaja'an. ³⁵ Ió ñasíí ja ní kanani'in-ña se'e-ña já á ñi kaji'i-i te ñi kanachaku-i. Sava-de ñi kando'o xaan-dé ñi kasá'a-i, ko tú ní kaja'a-de tu'un ja kúu kaku-de, nává'a kundéé-de nachaku va'a-ga-de. ³⁶ Sava-de ñi kasákátá-i nuu-dé, te ñi kaxndó'o-i-de jíin cuarta, te suni ñi kaju'ni-i cadena-de, te ñi ka'jin-de vekaa. ³⁷ Ñi kaja'a-i yuu xiní-dé. Ñi kaxiti-í-de jíin sierra. Ñi kaja'ni-í-de jíin machete. Ñi kajika-de ichi yá'a ichi yúan. Te ñi kañu'un-de ñii rí jíin ñí ndíxí'ú. Ndá'ú-ni ñi kata'an-de, ñi kajito-de tundó'o, te ñi kastá'an-i-de. ³⁸ Ñi kajinu-de onde nuu ñú'un té'é. Te suni chíi yuku

ní kivi koyo-de. Te ni ka'in-de yau kava jín yau chí ñu'un. Te va'a xaan-gá kúu taká cháa-ún, nasu ñáyivi iní ñuyívi. ³⁹ Te taká cháa yá'a, vasa ni jatú'ún-yá-de siki já ní kakandija-de, ko tú ní káni'in-dé tu'un ni keyu'u-yá. ⁴⁰ Chi ni sátu'a Dios in tiñu va'a xaan-gá ja kúu yóo jíná'an-yó, náva'a ma yija máa cháa-ún, onde nú túu yóo.

12

I'a yóxnúu jín tú'un kándija

¹ Kua'a xaan testigo kájikó ndúu ní núu-yo nátu'un viko nu'ún. Núsáá te ná cháxio-yó taká kuachi ncháá vee siki-yo, jín já jíkó ndúu ní xín-yo, te jín paciencia ná kúnu-yó carrera máa-yó ja ní jani-ya núu-yo. ² Te ná ndé'é-yó núu Jesús, I'a yóxnúu jín tú'un kándija-yó, te síyija-ya yóo jín. Te máa-yá, ni kanda-ya jín túndó'o cruz, chi ni ndatu-ya cháa kivi já kúsi iní-ya, te tú ní sá'a-ya cuenta ja kúka nuu-yá, te ni nungoo-ya íchi ndává'a Dios nuu mesa-ya.

Ja kuándéé iní-yo jín túndó'o

³ Ná káni iní máa-ró ndasa ni jandéé iní-ya jín ñáyivi kándiso kuachi, vasa ni kaka'an ndiva'a-i siki-yá, yúan ni'in-ro modo ja má kuítá-ro, ni ma kúu xaan iní añú-ro. ⁴ Ko vasa kájata'an-ró siki kuáchi, ko té chá'an-ga kaka niñi já kasú-ro núu-ún. ⁵ Chi a ni kanaa iní-ro tú'un ká'an ndá'ú jín-ró nátu'un jín sé'e, te súan ká'an: Hijo máni, ma kava já'a iní-ro nú xndó'o máa Tatá Dios róo, ni ma kuítá iní-ro nú kana jín-yá nuu-ro. ⁶ Chi máa Tatá Dios xndó'o-ya ñáyivi kúndá'ú iní-ya, te skúun-ya

yúnu xíi sukun táká se'e ja játá'ú-yá, áchí. ⁷ Chí nú kuandéé iní-ro jíin castigo jíto-ró, te jíka Dios jíin-ró nátu'un jíin sé'e-ya, xí ío se'e ja tú ndó'o-i sá'a táa-i náún. ⁸ Ko nú tú castigo jíto-ró, nátu'un nī kando'o ta'an taká se'e, se'e kándikin ncha-a-ni kákuu-ró nú sūan, nasu máá sé'e. ⁹ Ío inga tu'un. Yóo, nī kañava'a-yó táa máá-yó núu ní kakaku-yó, nī kaxndó'o-de yóo, te nī ka'io ja jíin'ún-yó núu-dé. Te naga nī kuu ja má kuándatu jíin'ún-ga-yo núu máá Táa nuu vái añú-yo, te kuchaku-yo núsáa. ¹⁰ Te cha-a-ún, jandáa nī kaxndó'o-de yóo, ko yaku-ni kivī ndasa nī kakuu inī máá-de. Ko l'a yá'a, chí ja ná kendo va'a-yó kuní-ya, náva'a ndundoo ta'an-yo jíin-yá nátu'un máá-yá. ¹¹ Jandáa kúu ja ní in castigo jíto-yó, tú kúsi iní-yo sá'a vina, chí sua kúku'á inī-yo sá'a. Ko kúkuéé-ga te jíin tú'un vindáa vinené kendo ndaa suchí ní kaskuá'a jíin. ¹² Núsáa te ná káti in xaan-ro jíin ndá'a tivítá-ró, te nakani nī'in-ró sí'in-ró já káni yá'a káni yúan-ró. ¹³ Te sá'a-ró íchi ndóo káka ja'a-ro, náva'a ma sana ñayivi rengo, chí sua nduva'a-i. ¹⁴ Skuá'a-ró náva'a ná kóo tu'un vindáa vinené inī-ro jíin táká ñayivi, jíin já ná kóo ndoo-ró jíná'an-ró, chí nú tú tu'un ndoo inī, te ma kúu kunī ni in ñayivi núu máá Jító'o-yo. ¹⁵ Nde'é ví-ro jíná'an-ró, náva'a ma káka yátá ní in-ró núu tú'un luu ío inī Dios, te suni náva'a ma ndú'u'á tuku inī ni in-ró. Te nú túu, chí nduku'á inī-ro sá'a, te nduchá'an kuá'a-í sá'a. ¹⁶ Te koto-ró náva'a ni in-ró ma káka téné, ni ma kújá'a inī-ro jíin-yá, nátu'un Esau, suchí já síkí in ko'o ndéyu ní xikó-i derecho-i ja kúu-i suchí núu. ¹⁷ Chí a jiní-ro já kúkuéé-ga te nī kunī-i ní'in-í ta'u-í síkí

já kakán ta'u táa-i ja'a-í. Ko n̄i kendo*o* ichi-i n̄i sá'a táa-i, ch̄i tú ní ní'in-í modo nakani in̄i-i, vasa ndé'e nducha núu-í ndúkú-i. ¹⁸ Ch̄i nasu ní jákoyo-ró núu ñ̄n yuku já kúu t̄in-yó, nuu kánda yáá ñú'un, nuu túún, nuu ñáa, jíin núu kée tach̄i xáan, ¹⁹ nuu jíni so'o-ró ndé'e clarín, nuu ní'in ká'an-ya, chi ñayivi ní kajini so'o ní'in tu'un-ún, n̄i kaka'an nda'ú-i ja má ká'an-ga-ya jíin-i. ²⁰ Ch̄i tú ní kákanda-i jíin tíñu n̄i tá'ú-ya nuu-í: Nú ñ̄n kit̄i ná káku'un-t̄i yúku-ún, ná skée-ró yúu sikí-tí kuu-t̄i, xí túu-ró machete-t̄i, áchí. ²¹ Te jo xaan káa tíñu-ún n̄i kajini-i. Te ja yúán ní ka'an Moisés: Yú'ú xaan-rí, te kisi-i ruu sá'a, áchí-de. ²² Ch̄i sua n̄i jakoyo-ró núu máa yuku Sion, te suni in̄i ñuu máa Dios, I'a chakú. Te ñuu-ún kúu ñuu Jerusalén cuenta andívi. Te suni n̄i ja-ro núu káxiukú kuá'a xáan mil ndajá'a-yá, ²³ te suni nuu tíku'n̄i ñayivi ní kanakaku xna'an-ga ja káyoso lista-i andívi, te suni nuu Dios, I'a kúu juez xini táká-i, te suni nuu ío añú taká ñayivi ndaa ja á n̄i kayija va'a, ²⁴ te suni nuu Jesús, I'a kúu yu'u núu sikí contrato jáa, te suni nuu máa ñíñí ní joso yúyú já vá'a-ga ní'in tíñu vása ñíñí Abel. ²⁵ Koto va'a-ró náva'a tú ské'ichi-ro I'a ká'an. Ch̄i nú tú ní káaku ñayivi já tú ní jatá'ú-i cháa n̄i ka'an in̄i ñuyivi, naga n̄i kuu yóo nú tú kuatá'ú-yó máa I'a ká'an onde andívi. ²⁶ Ch̄i jíin já ní ní'in n̄i ka'an-ya sáa, te n̄i kisi-ya ñuyivi. Ko vina a n̄i keyu'u-yá: Vasté ñ̄n jínu-na kisi-ri, ko nasu máa ñ̄n ñuyivi, ch̄i suni onde andívi, áchí-ya. ²⁷ Te tu'un yá'a ja ká'an: Vasté ñ̄n jínu-na, áchí, kuní ka'an ja cháxio-ya táká

ndatíñu n̄i kakanda-ún, ndatíñu ja á n̄i kakuva'a, náva'a ná kéndoo máá táká ndatíñu ja ní kakaku n̄íí. ²⁸ Núsáá te a ní'in-yo ñn ñuu ja ní kaku n̄íí, te ja yúán ná nákuatá'ú-yó núu Dios, te ná kuatíñu-yó núu-yá, te ná chíñú'ún-yó máá-yá, te ná koo ja jíñú'ún-yó núu-yá, náva'a kusíí iní-ya sá'a-yó. ²⁹ Ch̄i Dios máá-yó, ñn ñu'un ja xndí'í já'mu kúu-ya.

13

Modo kuatíñu-yó núu-yá

¹ Ma júkuiñi-ro jíná'an-ró já kúndá'ú in̄i-ro ñan̄i-ro. ² Ma náa in̄i-ro já kóto ndá'ú-ro núu ñáyivi jíká, ch̄i súan n̄i kasá'a sava-de, ko naún kájini-de ja máá núu ndájá'a ándívi ní kaja'a núu-de ve'e. ³ Ná núku'un in̄i-ro ñáyivi ká'in vekaa. Sá'a-ró cuenta ja súni ká'in-ro vékaa jíin-i. Te suni súan sá'a-ró jíin cháa ja kándonda-i siki-dé, ch̄i suni máá-ró kájini-ro tá'u-ro máá-ró. ⁴ Ma kasú-ro já tánda'a-í, te ná koo jíñú'ún táká-ro jíin-i, te ma sáchá'an-ró jíto-i. Ch̄i ñáyivi kájika téné, jíin ñáyivi káisiki ncháa tá'an, máá Dios nakuxndí-ya siki-í. ⁵ Ná káka kuu-ró, te ma chíñú'ún-ró xú'ún. Ná kúsí in̄i-ro jíin já t̄in-ró víta ñú'ni. Ch̄i máá-yá n̄i ka'an: Ná skíkuu ná'in-rí jíin-ró, te ma sía kuti-rí róó, áchí-ya. ⁶ Núsáá te kuu chundéé in̄i-yo ká'an-yo: Máá Jító'o-yo kúu I'a chindéé chítuu-ya rúu, te ma yú'ú-ri nú naún kuní ñáyivi sá'a ndiva'a-i jíin-rí, achí-yo. ⁷ Ná núku'un in̄i-ro cháa n̄i kastá'an ichi núu-ro, ch̄i n̄i kaka'an-de tu'un Dios jíin-ró. Ná ndáku-ró modo ndasa n̄i kakandíja-de, te ná ndé'é vá'a-ró ndasa n̄i kee tiñu n̄i kasá'a-de. ⁸ Jesucristo, ch̄i ñn-ni káa-ya

íku, jíin vína, jíin níí káni. ⁹ Ma nátu'u iní-ro yá'a, yúan, jíin síin síin sa'an jáá. Chí ío va'a ja ná kéndoo nì'in iní añú-yo sá'a tu'un luu ío iní-ya, ko nasu jíin ndéyu já tú ní'in tíñu kuti núu ñáyivi chíñú'un yúán. ¹⁰ Káñava'a-yó ñin-ni altar. Te cháa kájatíñu iní ve'e ñii-ún, tú ká'io derecho-de ja kée-dé ja ío nuu altar-ún. ¹¹ Chí yiki jíin kúñu kiti kája'ni-dé-ún kayú, kája'mu-de ichi fuera yuñúu. Te ñiñi kiti-ún, skívi sutu ñá'nu iní cuarto ii, yúan sokó-dé nuu-yá cuenta sikí kuáchi. ¹² Suni súan Jesús, nì ndo'o-ya ichi fuera yuxé'é, náva'a jíin ñiñí-yá te sándoo-ya ñáyivi. ¹³ Núsáá te ná kéndaa-yó kí'in-yo núu-yá ichi fuera yuñúu, te ná ndó'o ta'an-yo jíin-yá ja káka'an ndíva'a-i sikí-yá. ¹⁴ Chí yá'a tú káñava'a-yó ñin ñuu ja kéndoo níí káni, chí sua kándúkú-yó ñin ñuu ja cháa kuee-ga. ¹⁵ Núsáá te jíin ichi ní juña Jesús, te nene ná nákana jaa-yó máa Dios, chí nátu'un ñin ja sokó-yo núu-yá kúu. Chí ya'á kúu máa tú'un xíin tíñu ja sá'a yu'u kándaku ñi'in sí'ví-yá. ¹⁶ Ma náa iní-ro sá'a va'a-ró, jíin já kóto tá'an-ro, jíin sáva-ga-i, chí kúsiñi iní Dios sá'a ya'á, nátu'un ja á nì kasoko-ro ñin nuu-yá. ¹⁷ Ná chú'un iní-ro tú'un ká'an cháa kástá'an ichi núu-ro, te kuandatu-ro núu-dé, chí kándito-de añú-ro nátu'un kásá'a cháa ja níni nákuá'a-de cuenta. Nde'é náva'a kusíñi iní-de sá'a-de, te nasu já nákuaka nuu iní-de, chí nú súan te tú ní'in tíñu ja kúu róo. ¹⁸ Ná kakán ta'u-ro já'a-rí jíná'an-ri, chí a kájani ndija iní-ri ja kájani va'a iní añú-ri, chí kákuni-ri kaka jíñú'un-ri jíin táka-ni tíñu. ¹⁹ Te ká'an nda'ú téyíi-ga-ri jíin-ró já ná sá'a-ró súan, náva'a ná nájaa yachi-ga-ri nuu-ro.

²⁰ Te máá Dios kúu I'a ndíso tu'un kuaká'nu iní, te nī naschakú-ya máá Jító'o-yo Jesucristo ma'ñú ndíyí. Te Jesús kúu pastor ñá'nu ndíto yóo nátu'un rí. Te onde jín máá niñi contrato ní káni, ²¹ ná síyija Dios róo, náva'a kuu sá'a-ró táká tiñu va'a, ndasa játa'an iní-ya. Te iní añú-ro ná sá'a-ya táká ja kúsi iní máá-yá nde'é-yá nuu, te onde jín Jesucristo ná sá'a-ya-ún. Te nuu máá-yá ná nákana jaa-yó-yá ní káni ní kuiá. Amén. ²² Ko ká'an nda'ú-ri jín-ró jíná'an-ró ñáni, ja má kití iní-ro sá'a tu'un ká'an nda'ú-ri jín-ró yá'a, chi nī chaa-ri in tutu lúli yá'a nuu-ro. ²³ Kuni-ri ja ná júku'un iní-ro já á nī kenda ñani-yo Timoteo vekaa, te jín cháa-ún jande'é-rí róo te nú nchaa yachi-de. ²⁴ Ná sándéé iní taká chaa stá'an ichi núu-ro, achi-ro kúni-de, jín táká ñayivi ndóo. Te ñayivi ñúu Italia káka'an-i ja ná sándéé iní-ro. ²⁵ Tu'un luu ío iní-ya ná kóo jín táká róo jíná'an-ró. Súan ná kóo. Amén.

**Testamento jaa maa jitoho-yo Jesucristo
New Testament in Mixtec, San Miguel el Grande
(MX:mig:Mixtec, San Miguel el Grande)**

copyright © 1951 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, San Miguel el Grande

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, San Miguel el Grande [mig], Mexico

Copyright Information

© 1951, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, San Miguel el Grande

© 1951 Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
a7b2e4b3-7fe3-5b8e-b04c-0245065924f9